

die onder de bijl zijn gevallen, kromme en gebogen gestalten die zich recht op wisten te heffen als de mutsaards werden ontstoken en de vlammen lekten langs gewaad en baard, doch hoe jong waren niet de meesten onder de martelaren! Hoe jong een Calvijn, toen hij kwam tot bekeering en toen hij een weg ging, dien hij niet wilde gaan, doch ging wijl hem werd betuigd en bezworen dat God het wilde. Een Luther was jong en krachtig toen zijn hand de stellingen aansloeg. Een Zwingli toen hij stierf. En de vaders der Scheiding, zij werden door de tegenstanders om hun jonkheid veracht, niettegenstaande de heilige apostel zoo beslist had gezegd, dat niemand zijn geestelijken zoon om diens jonkheid mocht verachten. En waren de mannen der doeleantie niet voor het meerendeel mannen eerder jong dan welbedaagd te noemen? Daartoe heeft de Heere Zijn wijze redenen en er is daarin bewijs van groote goedheid.

De mannen die de leiding hebben onder de jong-gereformeerden in Zürich zijn mannen die al voortgaande sterker en krachtiger beloven te worden, meer toegerust tot den strijd en meer bestand tegen den tegenstand. Op nog iets wil ik wijzen. Het is den lezer allicht reeds opgevallen, toen ik iets mededeelde van de uitgaven bezorgd door Mitten durch. Deze jonge mannen zijn er direct op bedacht geweest om nieuwe uitgaven te bezorgen en waarvan en op welk gebied? Weer niets nieuws onder de zon! Altijd weer hetzelfde verschijnsel. De vader der scheiding begon direct met de uitgave van de belijdenisschriften. Aansluiting om te komen tot verdere ontwikkeling, bij de gereformeerde vaders. Zoo zorgden ook Kuyper en Rutgers voor nieuwe uitgaven van onze Belijdenisschriften en van de kostbare schatten gelegen in onze liturgische geschriften. Na zoo korten tijd bezorgde Mitten durch reeds zoovele duizendtallen van een der gereformeerde belijdenisschriften van Zwitserland.

Op een derde verschijnsel dien ik nog te wijzen. Met de herleving op kerkelijk gebied ging immer gepaard vernieuwing op elk terrein van het leven. Direct vroegen de vaders der scheiding naar beter en ander onderwijs. Direct behartigden zij den arbeid der barmhartigheid en schier geen hunner was een politiekschuwe. Zoo was Melancthon de praeceptor Germaniae; zoo had Calvijn een geweldigen invloed op het staatkundig leven zijner dagen in gansch westelijk Europa. En wat hebben de mannen der doeleantie met een Kuyper, Rutgers en v. d. Bergh in 't voorste gelid wel niet gedaan voor 't onderwijs, voor 't ambt, voor 't werk der barmhartigheid, voor 't staatkundig leven? Doch aan dit alles ging veel historische arbeid vooraf. De mannen der kerkhervorming zijn mannen die de historie beminden, kenden en maakten. Hunne namen te noemen genoeft. En zie, Grob, van wien later meer, is minnaar der historie, is man van de werken der barmhartigheid en is thans eveneens leider met anderen van een krachtige politieke actie. Ten slotte nog één trek van overeenkomst. De tegenstanders beginnen met te lachen, minachten, smalen, doch d'r merken ze, dat er niet mee te lachen valt. Dat ervoer de paus ten tijde van Luther; dat er niet te spotten valt, dat ervoer dr Eck; dat men niet smalen niet verder komt, dat heeft Rome's kerk ondervonden. Dat hebben de liberalen kunnen leeren. Dat hebben zooveel kunnen leeren, die, waren ze niet zoo hardleersch, al lang hadden moeten weten. Dan volgt de tactiek van doodzwijgen. En dat doodzwijgen doet zoo pijnlijk aan. Wat daartegen te doen? Na de vervolging is men deze tactiek ook tegen de afgescheidenen gevolgd. En sommige mannen van betekenis hebben ook de geweldige beweging in het leven geroepen onder leiding van Kuyper willen doodzwijgen. Deze tactiek volgt men thans ook in Zürich van de zijde van hen, die medestanders moesten zijn. Wat daartegen te doen? En de raad werd door een der onzen gegeven: Zoo lang en zoo raak treffen, dat ze wel moeten antwoorden. Midden door! Of liever de figuren in het familiewapen van pfr Grob moeten sprekend worden: de knots en de berenklaauw. Aanpakken en met treffers slaan. Het is een goede strijd! Hij kan en moet met eerlijke wapenen gestreden worden!

Een volgend maal over de voorvechters zelf!

G. KEIZER.

¹⁾ Een „Politisches Bekenntnis“ is in 1928 uitgegeven door het „Mitten durch“ Verlag. De naam ontleent dit „verlag“ aan zijn sprekend en veelzeggend vignet, een schild, met een pijl dwars tegen den stroom ingaande.

²⁾ Men zie maar eens de teekening op het titelblad van „Rud. Grob, Lehrbuch bei der Arbeit“, het achtste nr. van de Geref. Schriften, getekend door David Müller.

³⁾ Die autonome Kirchengewalt, 1928, Kommissions-Verlag der Reformierter Schweizer Zeitung.

⁴⁾ Bullingers Einfluss auf das zürcherische Staatswesen, Verlag der Reformierter Schweizer Zeitung.

⁵⁾ Der gottesdienst, eine Betrachtung über seine Schönheit, Verlag der Reformierter Schweizer Zeitung.

⁶⁾ Ik cursiveer.

II PERSCHOUWII

Kwestie-Ubbink.

We vervolgen ons overzicht, en geven het woord eerst aan „De Bazuin“ (Prof. Bouwman). Deze zegt:

Zooals wij in het vorig artikel hebben gezien verwerpt Dr Ubbink de Heilige Schrift als Gods Woord. Wel is Gods Woord in de Heilige Schrift, maar de Heilige Schrift zelf is een gewoon menselijk boek, feilbaar en zwak evenals elk menselijk geschrift.

Ten aanzien van de inspiratie geeft Prof. Bouwman het gevoelen van Dr Ubbink aldus weer:

De inspiratie is alleen toepasselijk op de Bijbelschrijvers en niet op wat zij schreven.

Opmerkelijk is het wat Dr Ubbink op bl. 364 van deze mannen, die een bijzondere openbaring ontvingen, zegt: „Deze bijzondere, werkelijke, Persoonlijke zelf-Openbaring Gods was voor hen, die Hem ontvingen, die Hem aannamen, wezensveranderend, het sterfelijke aan hen verloren zij, zij werden eeuwig, heiligen, volmaakten, heilig en volmaakt als God (N.B.), reinen om het woord, dat tot hen gesproken was, reinen van hart, zaligen, die God zouden zien, kinderen Gods, uit God geboren, zij werden religieuze“. Hoever Dr Ubbink de draagwijdte van dit woord zou willen uitstrekken, weten wij niet, maar als wij bedenken, dat Dr U. alle geloovigen op dezelfde lijn stelt als de Bijbelschrijvers, en het woord der predikers in wezen gelijk met hun woord, dan zou daaruit voortvloeien, dat ook zij volmaakt zijn als God, dat ook hun woord Gods Woord is, op één lijn te stellen met de Godsopenbaring.

Over bijbelschrijvers en bijbellezers (en daarna verkondigers) lezen we:

Dr Ubbink verklaart, dat „het geloofsgetuigenis in de Heilige Schrift en dat van elk ander, die hetzelfde Evangelie verkondigt, wezenlijk gelijk zijn“. De prediker Dr Ubbink, staat op dezelfde lijn als de Apostel Paulus, wanneer de apostel onder de bijzondere leiding des Geestes zijne zendbrieven schrijft. Feitelijk is dit de taal van de Montanisten en de Dooperschen, die steeds spraken van het inwendige woord, van den Geest in ons.

Even later:

Het woord van de Bijbelschrijvers is alleen een geloofsgetuigenis, een menselijk woord alleen en niet een woord, dat God den Bijbelschrijver deed schrijven. Er is „dan ook geen wezenlijk verschil tusschen de Psalmen en latere Christelijke liederen, tusschen sommige gedeelten der Apostolische Brieven en gedeelten van latere Kerkvaders en Reformatoren“, (bl. 372).

Ook hier strijdt Dr U. weer met zichzelf:

Er is dus nog onderscheid tusschen de Heilige Schrift en de later geschreven godsdienstige boeken. De Bijbelschrijvers waren het eerst met de openbaring Gods in aanraking gekomen, en de lateren ontleenen hun inhoud aan den Bijbel. Deze leer is weer in strijd met hetgeen hij vroeger gezegd heeft.

Nog merkt Prof. Bouwman op:

Dr U. gelooft al wat hij als waar ervaart.

Dit brengt ons bij de beoordeeling terstond tot de vraag: wat is nu volgens hem Gods Woord? Hij maakt toch onderscheid tusschen de openbaring Gods, die oneindig en volmaakt is, en tusschen de Heilige Schrift, die niet onfeilbaar en niet volmaakt is (bl. 201, 369). Wanneer Dr Ubbink hiernede bedoelde, dat Gods Woord ons in menselijken vorm werd bekend gemaakt, omdat het anders door ons niet zou kunnen worden verstaan, dan zouden wij hem dit natuurlijk toestemmen. Maar zoo bedoelt hij het niet. Hij spreekt beslist van een niet onfeilbare Schrift, van een menselijke schrift, even feilbaar als de menschen, die het Woord Gods predikten. Wij vragen onwillekeurig, als de Heilige Schrift feilbaar is dan kunnen wij op haar niet vertrouwen. En hoe kunnen wij dan Gods Woord uit haar aflezen? Moet de lezer daarvoor een afzonderlijke inspiratie ontvangen?

Na vervolgens met de stukken aangetoond te hebben, dat Dr U. van de opvatting der Reformatoren een door en door onware voorstelling gegeven heeft, besluit Prof. Bouwman:

Wij merken ten slotte nog op, dat, wanneer Dr Ubbink zegt, dat hij juist vasthoudt aan de beginselen der reformatie, wanneer hij deze zijne leer over het onderscheid der Heilige Schrift en Gods Woord verkondigt, hij Prof. Scholten van Leiden volgt, die met de Gereformeerde beginselen de Gereformeerde leer omverwerpt.

„De Heraut“ (Prof. Kuyper) bespreekt Dr Ubbink's verschillende meeningen inzake de ambten. Ook dit blad is weer gedwongen, op tegenstrijdigheden te wijzen:

Dr Ubbink wil niet alleen aan het hoofd van elke plaatselijke kerk één herder hebben op grond van het woord van Christus, dat het zal worden één kudde en één herder, maar hij voert zelfs het pleit er voor, dat alle kerken saam ook een oppersten herder of paus moeten hebben, om daarin de eenheid der kerk te doen uitkomen. Maar met een tegenstrijdigheid, die we telkens bij Dr Ubbink ontmoeten, verklaart hij daarentegen op blz. 413, dat de geloovigen op aarde zijn een kudde zonder herder, want de eenige ware Herder is van ons weggegaan.

Even later:

De naam kerk, afgeleid van het Grieksche woord kuriake, d.w.z. het huis des Heeren, is daarom ook onjuist, want de kerk heeft geen Heer, en moet vervangen worden door „gemeente“.

Men verstaat, dat dit de meening van Dr Ubbink is, natuurlijk. Vandaar dan ook:

Wanneer onze Belijdenis zegt, dat „deze ware kerk geregeerd moet worden naar de geestelijke politie (of bestuurswijze) die ons de Heere heeft geleerd in Zijn Woord“ en dan de drie ambten opnoemt van „Dienswaarders of Herders, opzieners en diakenen“, om door dit middel „de ware religie te onderhouden“, (Art. XXX) dan is dit volgens Dr Ubbink onjuist en in strijd met de Schrift (blz. 412). Christus heeft gezegd: „Een is uw Meester en gij zijt allen broeders“ en daarmede is elke „regering“ in de kerk uitgesloten.

Kras is ook dit:

„Noch het Evangelie, noch de woorden van Christus (wij onderstrepen) noch die van Zijn Apostelen mogen daarom als een gebod ons voorgehouden worden“, (blz. 301). Dat Christus zelf gesproken heeft van een „nieuw gebod“, dat Hij Zijn discipelen gaf (Joh. 13: 34 en 15: 12) en gezegd heeft: „indien gij mij lief hebt, zoo bewaart mijne geboden“ (Joh. 14: 15) en dat de Apostel, na in 1 Cor. 14 allerlei verordeningen voor de toenmaals bestaande profetie te hebben gegeven, zegt: „Indien iemand meent een profet te zijn, die erkenne, dat hetgeen ik u schrijf des Heeren geboden zijn“ (1 Cor. 14: 37) om nu slechts deze twee uitspraken uit de Schrift aan te halen, schijnt Dr Ubbink over het hoofd te hebben gezien.

Dr Ubbink laat feitelijk zijn eigen ambt los:

De prediking des Woords is volgens hem principieel niet de taak van bepaalde ambtsdragers, maar van alle geloovigen (blz. 320) en waar die prediking des Woords, zooals Dr Ubbink zelf erkent, door Christus ten nauwste verbonden is aan de bediening der Sacramenten, volgt hieruit, dat principieel alle geloovigen ook de sacramenten mogen bedienen. Van een Goddelijke roeping tot het ambt door de verkiezing der gemeente kan daarom volgens Dr Ubbink, geen sprake zijn, want Christus heeft die macht aan de gemeenteleden niet gegeven.

Het blad verwijt Dr U. een „dominocratie“:

Toezicht van den Kerkeraad is hem een doorn in het oog. Hij de predikant, die allen leeren moet, die leeraar en herder heet, wordt, zegt hij, onder toezicht gesteld van het college van ouderlingen, die hij zelf onderwijzen moet.

Eveneens: leervrijheid:

In de Kerk moet leervrijheid heerschen. Natuurlijk niet in dien zin, dat de predikant niet gebonden zou zijn aan Gods Woord, maar in de opvatting van wat dat Woord leert moet hij vrij zijn. Een ieder moet voor zichzelf toezien. (blz. 390).

Dr U. geeft een verkeerde voorstelling van de bedoeling, die de kerken met de ondertekening der belijdenis hebben: deze bindt niet de conscientie; er is recht van gravenen:

We zouden bijna aan Dr Ubbink willen vragen, waar hij zulk een geheel verkeerde voorstelling geeft van wat onze Kerken met dezen hand aan die Belijdenis bedoelen: Zijt gij een leeraar in Israël en weet gij deze dingen niet?

Even later:

Hoe Dr Ubbink dit vrije standpunt, dat hij tegenover de Confessie inneemt, nu een reformatisch beginsel kan noemen, is ons een raadsel. Het is een standpunt dat door de Remonstranten verdedigd is, maar door onze Gereformeerde vaders zoo heest mogelijk is wederstaan, zooals ieder kenner der historie weet. Dr Ubbink zal goed doen, wanneer hij Trigland en anderen niet bij de hand heeft, nog eens na te lezen wat Dr A. Kuyper tegenover Dr van Toorenbergen geschreven heeft in zijn Exegetisch der Dordtsche nalatenschap en zijn Revisie der revisielegende.

Ook „De Wachter“ (Ds Riethoff) vervolgt de bespreking. Het blad citeert deze krasse uitspraak:

„De uitwendige kerkelijke machtsticht zoowel over leven als leer door den „Christelijken ban of uitsluiting“ uit het Koninkrijk Gods, niet die door het Woord noch ook die door een godsoordeel, door God Zelf, maar door menschen uitgeoefend, deze is principieel on-reformatisch, is on-Christelijk en on-Schriftuurlijk; zij is eer Heidensch in wezen en oorsprong.“

„Zij hoort thuis in de klassieke heidensche wereld, evenals de gedachte van een Goddelijk door God Zelf ingegeven heilig boek.“

Het blad meent:

Van een tucht als zodanig wil hij dus niet weten, wel — naar ethischen trant — van de tucht van Gods Woord, waaronder hij dan verstaat, dat we iemand alleen met Gods Woord mogen bestraffen en vermanen, doch dat we niet verder mogen gaan.

Ook deze gedachte is verre van nieuw. We hebben haar dikwijls op allerlei wijzen hooren verdedigen. 't Is nog niet lang geleden, dat, bij de behandeling van de tucht in de Hervormde Kerk, verschillende „kopstukken“ van een bepaalde richting zoo spraken en schreven.

Strijd met de confessie is er al weer:

In Zondag 31 spreekt onze Catechismus immers over die gemaakte tucht, en evenzeer onze Confessie in art. 32.

Dr Ubbink stemt dit natuurlijk ook toe. Maar hij klaagt onze belijdenisschriften dan ook juist aan, dat zij een on-schriftuurlijk beginsel bevatten.

Poging tot Schriftbewijs ontbreekt zoo goed als geheel:

Over verschillende uitspraken, waarop de Kerkelijke tucht gegrond is, spreekt Dr Ubbink met niet één woord!

Tot zoover „De Wachter“.

„Rijnlandsche Kerkbode“ (Ds Nauta) zet ook de bespreking voort; het blad behandelt thans de kwestie der Schrift:

Heel valt n
leer v
hij gel
zelve
richtin
geweze
Tegene
dat de r
stittie" h
door Dr
noot 9).
Het
schene
de bes
rati
van
een i
schonk
Schrift
Na cit
Ds Naut
Wil
het is
Schrift
wezen
Een ju
having
tegen
Ds H
Holland
En l
zijner
schenk
belijde
Daarna
Ds Heid
Hoe
wezen
het „v
woord
Aan h
Eene
Dien
bezoeh
die va
Pree
beston
manne
zijn a
Dat w
In „L
En
irritee
houd
tingen
moeten
Die
Onze
ste jar
pseud
opgehe
Herinn
strijdigh
Waa
is, zijn
had n
publ
Tenslo
Beets sc
Er is
heeft l
dewijl
opvatti
tes, ka
uit de
waar,
de Psa
somm
ten va
Dat ze
Dat
andere
wat on
Confes
p. 345,
is fina
waarde
van di
bouw
hand
Wat d
„Woord
door mij
orgaan t
Eerst is
floeren
en Geest
terech
den ing
artikel g
Hoe
„De Re
besprek
minder
lijke le
in den
Op de
handia